

Siri Penerbitan Penyelidikan Sains Sosial No . 6

ASAS KAJIAN PERSEMPADANAN NEGERI SABAH

Baszley Bee b. Basrah Bee
Sabihah Osman
Nordin Sakke

ASAS KAJIAN PERSEMPADANAN NEGERI SABAH

Siri Penerbitan Penyelidikan Sains Sosial No. 6

ASAS KAJIAN PERSEMPADANAN NEGERI SABAH

**Baszley Bee b. Basrah Bee
Sabihah Osman
Nordin Sakke**

UNIVERSITI MALAYSIA SABAH

Kota Kinabalu • Sabah • 2009

<http://www.ums.edu.my/penerbit>

Ahli Majlis Penerbitan Ilmiah Malaysia (MAPIM)

©Universiti Malaysia Sabah, 2009

Hak cipta terpelihara. Tiada bahagian daripada terbitan ini boleh diterbitkan semula, disimpan untuk pengeluaran atau dikeluarkan ke dalam sebarang bentuk sama ada dengan cara elektronik, gambar serta rakaman dan sebagainya tanpa kebenaran bertulis daripada Penerbit Universiti Malaysia Sabah.

Pereka Kulit : Baszley Bee b. Basrah Bee
Pereka Letak Halaman : Rosalind Ganis
Muka Taip Teks : Times New Roman
Saiz Taip Teks dan *Leading* : 11/13.2 point

Dicetak oleh :
Capital Associates Printing (S) Sdn. Bhd.

KANDUNGAN

	Halaman
Senarai Foto	
Senarai Jadual	
Senarai Peta	
Senarai Rajah	
Prakata	
BAB 1 KONSEP DAN TAKRIFAN	1
BAB 2 SEMPADAN DALAM KONTEKS GEOGRAFI	39
BAB 3 WILAYAH DAN SEMPADAN PURBA	53
BAB 4 RUMUSAN	65
Bibliografi	
Indeks	

SENARAI FOTO

Foto		Halaman
2.1	Bentuk batu tanda yang digunakan oleh Malaysia dalam menentukan sempadan antarabangsa	46

SENARAI JADUAL

Jadual		Halaman
2.1	Lokasi proses ukur siasatan, tanampastian dan penyelenggaraan	46
2.2	Kedudukan koordinat geografi sempadan pelantar benua dan antarabangsa Malaysia wilayah Borneo	48
2.3	Kedudukan sempadan antarabangsa perairan Malaysia-Filipina di utara mengikut perjanjian	51
2.4	Kedudukan koordinat sempadan garis pangkal perairan Indonesia di sebelah selatan Sabah	52

SENARAI PETA

Peta		Halaman
1.1	Lingkungan penguasaan Sabah pada abad ke-19	31
1.2	Kawasan yang dianugerahkan Sultan Brunei dan Sultan Sulu pada tahun 1877 dan 1878 kepada Overbeck dan rakan serta kawasan lain yang diperolehi oleh BNBC	32
1.3	Wilayah yang diperolehi oleh Dalrymple daripada Sultan Sulu pada tahun 1764	33
1.4	Borneo Utara pada tahun 1905	34
1.5	Jajahan utama Kesultanan Brunei di barat Sabah sekitar tahun 1870-an	35

1.6	Wilayah Kesultanan Sulu di Borneo Utara pada abad ke-18 dan ke-19	36
1.7	Charles Lee Moses: Wilayah jajahan yang dipajakkan mengikut Perjanjian 1865	37
2.1	Contoh penandaan dan pengukuran Projek A	43
2.2	Contoh penandaan dan pengukuran Projek B	44
2.3	Contoh penandaan dan pengukuran Projek C	44
2.4	Lokasi penandaan dan pengukuran Projek A, B dan C	45
2.5	Wilayah maritim Filipina	50
2.6	Wilayah maritim Indonesia	51
3.1	Tapak arkeologi zaman prasejarah Sabah	56

SENARAI RAJAH

Rajah		Halaman
2.1	Jenis dan bentuk garis bagi menggambarkan sempadan di Malaysia	42
2.2	Jarak sempadan kawasan maritim negara mengikut UNCLOS III	49

PRAKATA

Kajian persempadanan merupakan salah satu *niche* penyelidikan Sekolah Sains Sosial (SSS). Lantaran itu, satu kajian selama dua tahun iaitu pada tahun 2005 dan 2006 telah dilakukan oleh sekumpulan penyelidik sekolah ini dari pelbagai bidang. Kajian ini telah mendapat dana daripada Kementerian Kesenian, Kebudayaan dan Warisan Malaysia (kini dikenali sebagai Kementerian Penerangan, Komunikasi, Kesenian dan Kebudayaan) melalui Jabatan Arkib Negara Malaysia. Monograf ini merupakan sebahagian dari hasil kajian tersebut. Bab-bab dalam penulisan ini telah dibentangkan dalam bentuk kertas kerja di Bengkel Kajian Persempadanan di Negeri Sabah secara tertutup pada 6 hingga 7 November 2006 di Kuala Lumpur. Untuk tujuan penulisan ini, kertas kerja tersebut telah disunting semula dan ditambah beberapa fakta bagi memantapkan lagi fakta mengenai persempadanan di negeri Sabah. Namun demikian, terdapat beberapa maklumat yang diklasifikasikan sebagai sensitif dan boleh menjejaskan kepentingan negara tidak dimasukkan dalam penerbitan ini.

Penulisan ini diharapkan dapat membantu pentadbir, pembuat dasar kerajaan, sarjana dan pelajar pengajian tinggi untuk memahami konsep, takrif dan perkiraan dalam penentuan garis fizikal sempadan serta bentuk sempadan kebudayaan awal di Sabah khususnya dan Malaysia. Tiga aspek yang disentuh merupakan landasan utama yang sewajarnya difahami terlebih dahulu sebelum menerokai sebarang kajian atau membaca perihal berkaitan dengan sempadan. Skop masa yang disentuh ialah antara 46,000 tahun SS hingga 2006 diharapkan dapat merungkaikan beberapa persoalan mengenai persempadanan secara konsep, teknikal dan kepubakalaan yang menjadi asas kepada terbentuknya lingkungan dan sempadan geopolitik Malaysia.

Kajian dan penerbitan ini pastinya tidak dapat dilaksanakan tanpa sokongan padu daripada pihak-pihak tertentu. Penghargaan tulus ikhlas para penulis khususnya kepada Y.Bhg. Kol. Prof. Datuk. Dr. Kamaruzaman Hj. Ampon, Naib Canselor Universiti Malaysia Sabah (UMS), Y.B. Datuk Seri Utama Dr. Rais Yatim, Menteri Penerangan, Komunikasi, Kesenian dan Kebudayaan, Arkib Negara Malaysia atas sokongan berterusan kepada pihak kami dan Arkib Negeri Sabah.

Rakaman terima kasih juga ditujukan pihak Jabatan Ukur dan Pemetaan Malaysia (JUPEM) atas bantuan teknikal dan bahan dokumentasi. Begitu juga kepada Prof. Dr. Mohd. Sarim Hj. Mustajab, Ketua Penerbit UMS dan staf. Tidak dilupakan semua rakan sepenyelidikan yang turut menerbitkan kertas kerja masing-masing dalam Siri Penerbitan Penyelidikan Sains Sosial secara berasingan dan dalam bentuk karya lain. Kepada pembantu penyelidik dan masyarakat tempatan yang telah membantu dalam menjayakan kajian ini, jasa anda sentiasa dihargai.

Baszley Bee b. Basrah Bee

Sabihah Osman

Nordin Sakke

2009